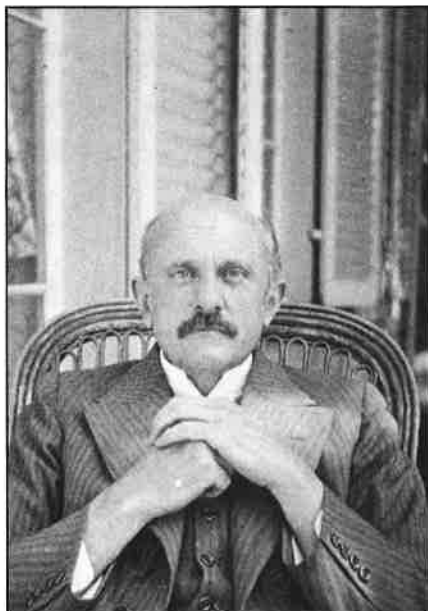

O.I.P. R.I.P.

door Mark Rummens

De stichter van O.I.P., André Callier (1877-1938), foto ca. 1930. (verzameling Edith Callier)

Toen eind 1987 de bedrijven O.I.P. en C.B.L. aan de Meersstraat te Gent, beter gekend als "de Optique", failliet verklaard werden, werd een interessant hoofdstuk in de geschiedenis van het Gentse bedrijfsleven afgesloten. Het belang van de Optique lag niet alleen in haar spijtstechnologisch karakter, maar ook in haar merkwaardige bouwgeschiedenis.

De inplanting van het bedrijf is op zichzelf reeds frappant: midden in een bij uitstek residentiele buurt, de Sint-Pietersstationwijk. In de omgeving zijn (vooral waren) wel nog wat kleinere ateliers, maar een bedrijf van dergelijke omvang (tot 350 werknemers) lijkt op het eerste zicht "misplaatst". Dat dit niet als dusdanig ervaren wordt is wellicht mede bepaald door de oordeelkundige architectuur van het geheel waarbij met name de straatgevels nauwelijks een industrieel complex laten vermoeden.

Vandaar dat we naast de bedrijfsgeschiedenis ook aandacht aan de bouwgeschiedenis willen besteden, temeer daar het geheel in zijn nieuwe bestemming essentieel gehandhaafd bleef.

De Optique was het levenswerk van André CALLIER (° Gent, 24 juli 1877 - + De Haan, 9 april 1938). Hij stamde uit een typische tak van de Gentse liberale en franstalige bourgeoisie. Zijn grootvaders waren Gustave CALLIER (1) en François LAURENT (2), zijn vader Albert CALLIER (3), zijn ooms Hippolyte CALLIER (4) en Alexis CALLIER (5).

Zijn ene broer overleed op driejarige leeftijd, de andere op twintigjarige leeftijd. Enkel zijn zuster Lizzie CALLIER (6) werd volwassen. Vermits zijn ooms Hippolyte en Alexis kinderloos bleven was hij aldus de enige mannelijke CALLIER-telg van zijn generatie.

André Callier sukkelde van kindsbeen af met zijn gezondheid, wat als gevolg had dat hij zijn studies in Mons, Gent en Paris diende af te breken. Hij behaalde het ingenieursdiploma niet, maar zijn grote interesse voor en doorgedreven studie in de optica (zijn werkgever zou even legendarisch blijken als die van grootvader François LAURENT), maakten hem alras een autoriteit op dat gebied. Als dertigjarige had hij reeds heel wat publicaties in internationale vakbladen op zijn actief. Hij verwierf in 1909 internationale faam met de ontdekking van het zgn. CALLIER-effect (7).

Inmiddels, in 1903, was hij gehuwd met Francine DE COCK (8). Er werden drie kinderen geboren, waarvan twee volwassen werden, Jacques, die we later in het verhaal nog ontmoeten, en Edith (9).

Door zijn huwelijk verliet hij de ouderlijke woning aan de Kortrijksesteenweg 82 (10), maar hij bleef wel in de zich toen fel ontwikkelende buurt door zijn intrek te nemen in de woning aan het nr. 14 van de pas aangelegde Parklaan. Zoals gezegd hield hij zich onledig met studie van de optica, publiceerde en gaf lezingen. Door zijn familiale afkomst was een beroepsbedrijvigheid niet noodzakelijk. Op de officiële stukken zien we hem nederig vermeld als "sans profession".

Op 5 augustus 1912 keurde het stadsbestuur het verkavelings-

◀Voorpagina *La Flandre Libérale* dd. 10 april 1938 met de aankondiging van het overlijden van André Callier, o.a. voorzitter van de raad van beheer van de N.V. Liberale Pers die deze krant uitgaf. (verzameling auteur)

ABONNEMENTS
 3 MOIS DE FRANCS
 6 MOIS DE FRANCS
 1 AN DE FRANCS

On s'abonne par mandat postal ou par chèque postal n° 33837 GAND (Belgique) ou par mandat postal n° 10385 PARIS (France).

ABONNEMENTS
 120 francs l'an
 25 francs par trimestre.

LA FLANDRE LIBERALE

Administration, abonnements, annonces, publicités: TELEPHONE: 1932

REDACTION: Téléphone: 1931 et 1937

Bureaux ouverts de 8 à 12 heures et de 14 à 18 heures

GAND, 1, RUE DU NOUVEAU BOIS, 1, GAND

Cheque de remboursement: n° 15480

Magasin de reliure, Gand 1008

LA PUBLICITE
DANS LA
FLANDRE LIBERALE

Pour la vente et les annonces, s'adresser au bureau du journal, rue du Nouveau Bois, 1, Gand, ou à l'Office de Publicité, rue Neuve, 4, à Bruxelles, à Paris.

« La Flandre libérale » est en deuil

M. ANDRÉ CALLIER EST MORT

Il présidait le conseil d'administration de la société qui édite notre journal

Un autre décès s'est produit, qui ne laissera sans doute aucune surprise à nos lecteurs. M. André Callier, président du conseil d'administration de la « La Flandre libérale », est décédé à Gand, le 7 avril 1938, à l'âge de 75 ans. M. André Callier était un homme d'action, un homme de bien, un homme de cœur. Il avait présidé le conseil d'administration de notre journal pendant plus de dix ans. Sa mort est donc une véritable perte pour nous tous.

Après son admission à l'Institut de Gand, M. Callier fut nommé directeur de la « Flandre libérale ». Sa tâche fut très ardue, mais il s'acquitta de ses fonctions avec un dévouement absolu. Sa mort est donc une véritable perte pour nous tous.

Après son admission à l'Institut de Gand, M. Callier fut nommé directeur de la « Flandre libérale ». Sa tâche fut très ardue, mais il s'acquitta de ses fonctions avec un dévouement absolu. Sa mort est donc une véritable perte pour nous tous.

Après son admission à l'Institut de Gand, M. Callier fut nommé directeur de la « Flandre libérale ». Sa tâche fut très ardue, mais il s'acquitta de ses fonctions avec un dévouement absolu. Sa mort est donc une véritable perte pour nous tous.

Après son admission à l'Institut de Gand, M. Callier fut nommé directeur de la « Flandre libérale ». Sa tâche fut très ardue, mais il s'acquitta de ses fonctions avec un dévouement absolu. Sa mort est donc une véritable perte pour nous tous.

Après son admission à l'Institut de Gand, M. Callier fut nommé directeur de la « Flandre libérale ». Sa tâche fut très ardue, mais il s'acquitta de ses fonctions avec un dévouement absolu. Sa mort est donc une véritable perte pour nous tous.

S. M. LE ROI A LA CONFERENCE DU JEUNE BARRAGE DE BRUXELLES

Le roi Albert Ier à la conférence du Jeune Barrage de Bruxelles.

Pas de français Pas d'argent!

Notre gouvernement français ne veut pas de nous, il ne veut pas de notre argent. C'est pourquoi il nous refuse les pleins pouvoirs à une énorme majorité.

Le gouvernement Blum est démissionnaire. M. Daladier va essayer de constituer un ministère à majorité élargie.

Le Sénat français a refusé les pleins pouvoirs à une énorme majorité

Le gouvernement Blum est démissionnaire

M. Daladier va essayer de constituer un ministère à majorité élargie

Le Sénat français a refusé les pleins pouvoirs à une énorme majorité. Le gouvernement Blum est démissionnaire. M. Daladier va essayer de constituer un ministère à majorité élargie.

Le Sénat français a refusé les pleins pouvoirs à une énorme majorité. Le gouvernement Blum est démissionnaire. M. Daladier va essayer de constituer un ministère à majorité élargie.

Le français est notre langue nationale

Le français est notre langue nationale.

Une mère criminelle est condamnée à 500 ans de prison aux Etats-Unis

Une mère criminelle est condamnée à 500 ans de prison aux Etats-Unis. Une mère criminelle est condamnée à 500 ans de prison aux Etats-Unis.

AUJOURD'HUI QUATORZE PAGES

LA VENTE EN BANQUE CHARENTAISE
 LE PRIEURÉ
 LA MAISON DE L'ARCHEVÊQUE
 LE CHATEAU DE L'ARCHEVÊQUE
 LE CHATEAU DE L'ARCHEVÊQUE

Le journal de la Flandre libérale est imprimé par la société anonyme de Gand.

plan goed van de ontworpen Koning Albertlaan tussen Meersstraat en de Leie. Dat opende voor André CALLIER blijkbaar perspectieven want bij de eerste openbare verkoop op 19 mei 1913 was hij er als de kippen bij om twee kavels met een gezamenlijke oppervlakte van 458 m² aan te kopen.

Het aangekochte perceel was ca. 14 meter breed en ca. 33 meter diep. Enkele weken later, op 11 juni 1913, kocht hij van het Bureau voor Weldadigheid (11) een aanpalend perceel achtergrond met een oppervlakte van 1220 m².

Hij moet voordien reeds zeker geweest zijn van deze aankoop, want amper drie dagen later werd een bouwaanvraag met volledige plannen ingediend voor *une maison avec garage*. De woning was het herenhuis op de Koning Albertlaan (thans nr. 128), de "garage" was eigenlijk een twee bouwlagen tellend atelier van ca. 250 m², gelegen helemaal achteraan het verworven perceel (ca. 60 meter van de straatzijde). Woning (W op de figuur) en atelier (A op de figuur) werden ontworpen door architect Georges VERENGHEN (12).

De werken werden meteen aangevat, maar waren nog niet volledig beëindigd toen in augustus 1914 de eerste wereldoorlog uitbrak. Door de vertraging die dit teweegbracht kon het gezin CALLIER pas in juni 1916 de woning betrekken (13). De woning is een typisch herenhuis (op een kleine verbouwing na thans nog in oorspronkelijke staat) met een eerder klassieke gevelarchitectuur, maar kwa indeling comfortabel en praktisch. Het atelier was een ruim uitgemeten werkruimte dat André CALLIER toeliet allerlei proefnemingen uit te voeren.

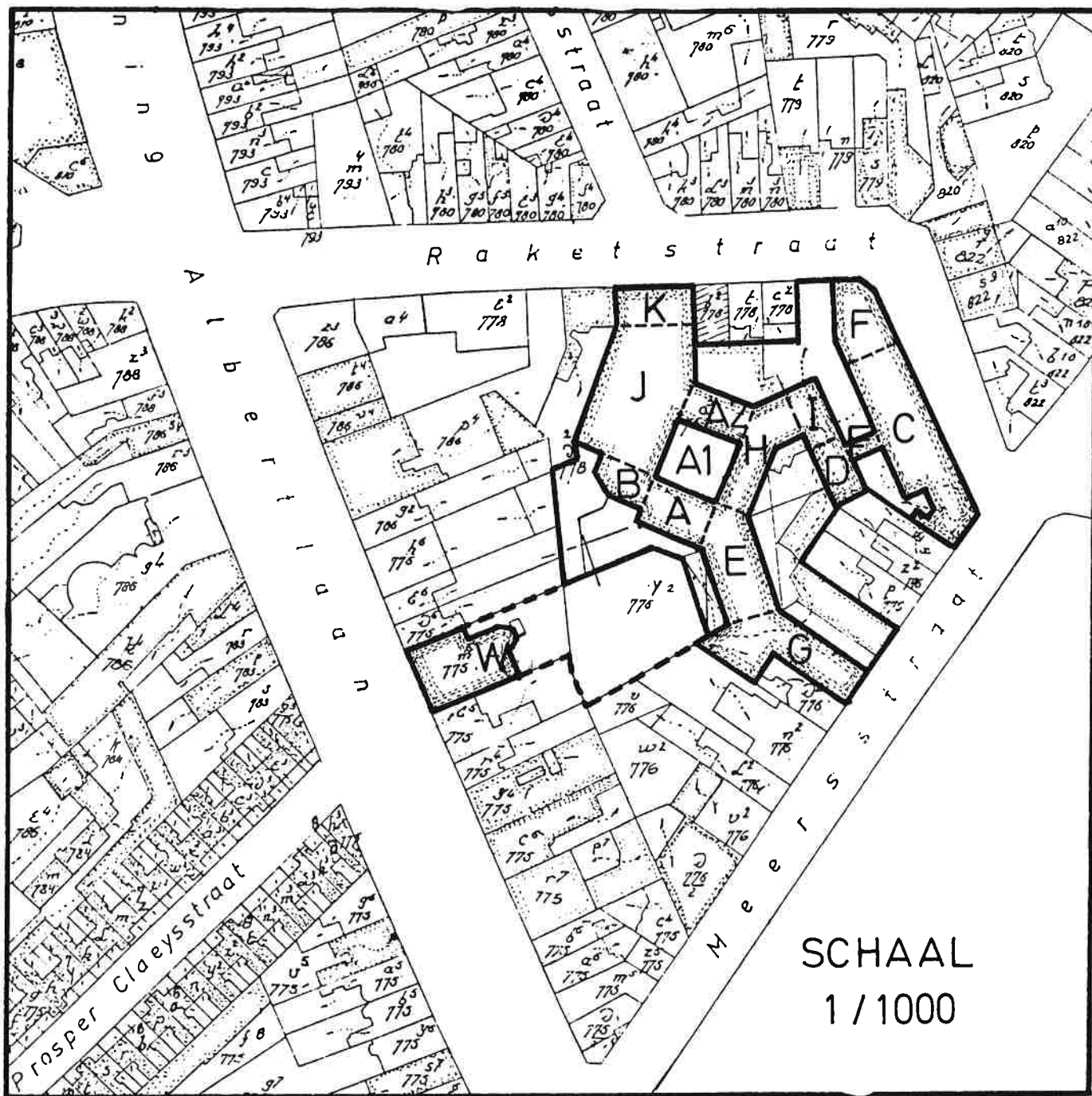
Onmiddellijk na de eerste wereldoorlog lanceerde Andre CALLIER het idee om een eigen bedrijf voor optische toepassingen op te richten, teneinde niet meer afhankelijk te zijn van de marktleider op dat ogenblik, met name Duitsland. Toen dit in militaire en industriële kringen positief onthaald werd nam André CALLIER onmiddellijk het initiatief en richtte op 6 september 1919 mee de n.v. "Société Belge d'Optique et d'Instruments de Précision" op. Het kapitaal werd door 15 personen ingebracht, maar 94 % was in handen van 8 personen, namelijk:

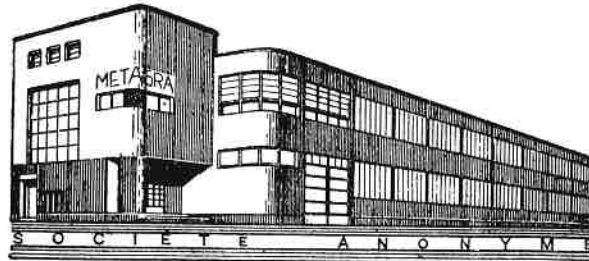

◀ Voorgevel van het woonhuis dat André Callier zich in 1913-1914 n.o.v. architect Georges Verenghen liet bouwen op de Koning Albertlaan (boven). Achter in zijn tuin werd terzelfdertijd een werkplaats opgetrokken, de bakermat van O.I.P. (onder).
(verzameling auteur)

- André CALLIER zelf
- Jean DELORI , ingénieur te Gent (14)
- Alexandre GALOPIN , ingénieur te Luik (15)
- Fernand PISART , ingénieur te Luik
- Ernest SOLVAY , industriel te El-sene (16)
- n.v. " Optique et Mécanique de Haute Précision" te Parijs
- n.v. " Ottica Meccanica" te Milaan
- com. v. " Schneider" te Parijs.

Situatieplan waarop de toestand van het O.I.P.-METAGRA-complex is aangegeven anno 1989 (verklaring letters zie tekst).
(verzameling auteur)

SOCIÉTÉ ANONYME
METAGRA

1 RUE DE LA RAQUETTE GAND

CTE. CH. POSTAUX N° 79679
 BANQUE DE FLANDRE ET DE GAND

TELEGR: METAGRA GAND
 PHONE N° 13246 R. C. G. 6497

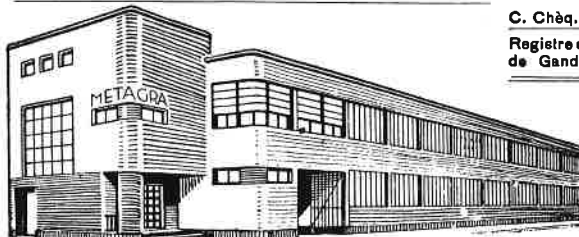
<p>POUR VOS PLAQUES. FIRME, ÉCUSONS DE CYCLES, ARTICLES PUBLICI- TAIRES, ETC.</p>	<p>VOOR UWE NAAMPLATEN VELOMERKEN, RECLAME ARTIKELLEN, ENZ.</p>
<p>S.A. METAGRA N.V.</p>	
<p>1, RUE DE LA RAQUETTE, 1 GAND (ST. PIERRE)</p>	<p>1, RAKETSTRAAT, 1 GENT (ST. PIETERS)</p>
<p>DE JOLIES PLAQUES-FIRME FERONT POUR VOUS UNE PUBLICITÉ ÉCONOMIQUE ET EFFICIENTE.</p>	<p>SCHOONE NAAMPLAATJES MAKEN VOOR U DE GOED- KOOPSTE EN WINSTGE- VENDSTE REKLAAM.</p>

METAGRA

SOCIÉTÉ ANONYME

**1, rue de la Raquette - Gand
 (Belgique)**

TÉL. 132.46
 Télégrammes:
 METAGRA-GAND

C. Chèq. Post. 79679
 Registre du Commerce
 de Gand N° 6497

**PLAQUES DE TOUS GENRES EN MÉTAL GRAVÉ CHIMIQUEMENT
 ARTICLES POUR LA PUBLICITÉ**

Représenté par : **M. S. Gauthier**
 50, rue du Cardinal, BRUXELLES.

◀ Briefhoofd en twee reclamekaarten, publiciteit voor de N.V. METAGRA, met de oorspronkelijke toestand van het fabrieksgebouw n.o.v. architect André Claessens (Nieuwe Zakelijkheid, 1929).
(verzameling MIAT)

Foto anno 1904 van de Raketstraat (toenmalige buurtweg 65). De hoeve links verdween met de bouw van METAGRA.
(verzameling C.B.-Rijksuniversiteit Gent)

Toestand voorgevel en interieur van het fabrieksgebouw METAGRA in 1989, kort voor de verbouwing en het uitbreken van de oorspronkelijke ramen.
(foto's auteur)

De drie buitenlandse bedrijven hadden samen 35 % van het kapitaal. Het is opmerkelijk dat bij de stichters grote financiers als SOLVAY en SCHNEIDER betrokken waren, terwijl de inbreng van buitenlandse spitsbedrijven aantoont dat ook in 1919 "high-tech" op internationale belangstelling kon rekenen. De Belgische ingenieurs waren niet toevallig actief in de wapenindustrie.

De zetel van de nieuwe onderneming werd statutair te Gent vastgelegd. In feite werd de annexe van de woning van André CALLIER als werkplaats ter beschikking gesteld. Nog vóór de formele oprichting van de O.I.P. had André CALLIER een bouwvergunning aangevraagd (op 8 augustus 1919) om een tweede verdieping op het atelier te laten optrekken. Dit werd eveneens door architect Georges VERENGHEN ontworpen. Dit gebouw (A op de figuur) is dan ook de oorspronkelijke kern van het O.I.P. complex.

Nog hetzelfde jaar werden twee aanpalende percelen gekocht en kwam op een ervan, onmiddellijk achter het atelier van CALLIER, een gelijkvloerse uitbreiding van ca. 350 m² (A1 en A2 op de figuur in de loop der jaren volledig verbouwd - het deel A1 gesloopt in september 1989).

In de eerste jaren was dit blijkbaar voldoende voor het jonge bedrijf dat zich trouwens beperkte tot herstel en nazicht van optische instrumenten, dus ze (nog) niet produceerde. In de jaren twintig was de bouwactiviteit dan ook beperkt tot wat kleinere afhangen, maar viel wel de bouw van een conciergerie in 1929 te noteren (B op de figuur) (17).

Inmiddels bleek dat André CALLIER's zoon Jacques, in 1929 afgestudeerd als ingenieur (18), meer geïnteresseerd was in een andere industrietak, nl. de metallografie. Op 2 december 1929 werd daarom de nv. **Metagra** opgericht, waarbij de *know how* en het materiaal van een zopas ontbonden bedrijf, de n.v. *La Metallogravure* te Gent (19), werd overgenomen. Van het oprichtingskapitaal was 38 % in handen van André CALLIER en 33 % in handen van zoon Jacques.

Het kapitaal van Jacques CALLIER werd niet in geld maar in natura ingebracht, met name het bedrijfsgebouw dat hij vanaf april 1929 had laten bouwen op de door hem in oktober 1928 aangekochte grond op de hoek van de Raketstraat en de Meersstraat, palend aan het terrein van O.I.P.

Dit METRAGA -gebouw (oorspronkelijk beperkt tot C en D op de figuur) is van de hand van de

toen vijftienvintigjarige architect André CLAESSENS (20) en om velerlei redenen hoogst interessant. Vooreerst is er de functionele maar toch esthetische straatgevel met o.m. een zeer geslaagde hoekoplossing. Deze vooruitstrevende architectuur, die bij de **Bauhaus**-principes aanleunt (bemerkt o.m. de trapzaal), was in Gent toen uniek (de **Universiteitsbibliotheek** bv. werd pas vanaf 1935 gebouwd). Verder valt te noteren dat uit de constructiewijze amper de industriële functie blijkt.

Vandaar dat de straatgevel (de enige van het huidige **O.I.P.** complex dat lateraal staat), helemaal niet storend is in deze woonomgeving van burgershuizen. Ook nu nog, zestig jaar later, heeft het weinig van zijn frisheid ingeboet. De nieuwe ramen op het gelijkvloers schenden evenwel het oorspronkelijk concept. Binnenin biedt het gebouw licht en ruimte en is eigenlijk multifunctioneel aanwendbaar.

Terug naar O.I.P. zelf. In de vroege jaren dertig ging O.I.P. tot eigen productie over. Op 5 februari 1934 werd de werkplaats door een felle brand volledig vernield. Enkel de buitenmuren bleven overeind.

De werkplaats werd onmiddellijk heropgebouwd (bouwaanvraag op 26 april 1934), maar wel met een gewijzigde indeling en met toevoeging van een betonnen tongewelfdak i.p.v. het oorspronkelijk plat dak. Terzeldertijd werd een volledig nieuwe vleugel gebouwd (E op de figuur), waarbij de bedrijfsoppervlakte bijna verdubbelde. De bouwaanvraag noch de plannen vermelden de architect. Mogelijks is het ontworpen door ingenieurs van het O.I.P. zelf. Deze vleugel heeft zeker niet de uitzonderlijke kwaliteiten van het **METAGRA**-gebouw op esthetisch vlak, maar het is ook een functioneel optimale constructie dat daarbij door zijn beperkte bouwhoogte (drie bouwlagen) en de van de straatzijde verwijderde inplanting nauwelijks storend is.

In 1937 werd aan het **METAGRA**-gebouw een vleugel toegevoegd (F op de figuur) door het doortrekken tot voorbij de bocht van de Raketstraat. Het concept van 1929 bleef gehandhaafd. Slechts aan enkele details kan men de twee bouwfases onder-

scheiden. Ook werd toen de verbinding met de achterbouw (van C naar D op de figuur) gerealiseerd, zij het met een constructie vanaf de verdieping, zodat de gelijkvloerse doorgang onbelemmerd bleef. Vanzelfsprekend was André CLAESSENS de architect. Weerom een zowel esthetisch als functioneel optimale oplossing, maar ook dit aspect van het gebouw werd door de recente verbouwingen ernstig verknoeid.

De tweede helft van de jaren dertig was voor O.I.P., zoals achteraf blijkt, dé top. Het bedrijf verwierf toen internationale faam door de productie van fotolenzen, waarbij een omvangrijke civiele markt gevestigd werd.

Een fabriek van fototoestellen door brand vernield te Gent

Het puin der uitgebrande usine « Optic ».

Zondagnacht rond 1 uur is brand uitgebroken in de fabriek van fototoestellen « Optic », gelegen Meerschstraat, 110.

Weldra sloegen de vlammen uit het dak en vormde het gebouw een laalenden vuurpoel, wiens gloed op verren afstand zichtbaar was. De brandweersnelde ter hulp en viel den brand aan met twee pompen langs de Meerschstraat en vervolgens met nog twee

wagens langs de Raketstraat. De pompiers moesten al hun krachten inspannen om uitbreiding te beletten en de belendende huizen te vrijwaren.

Alleen de machinekamer kon gered worden. De andere deelen der fabriek werden in asch gelegd. De schade is zeer aanzienlijk. De oorzaak van den brand is tot nog toe onbekend.

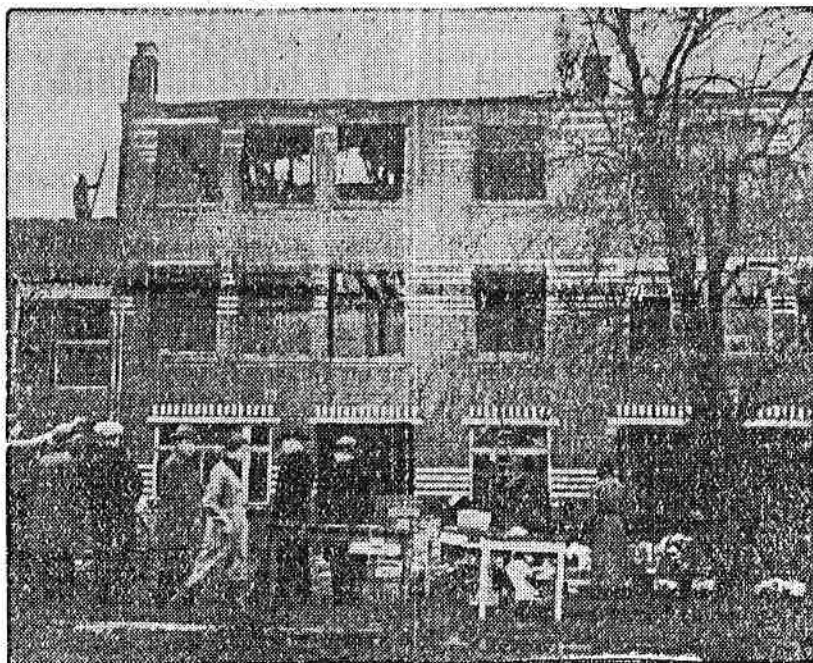
Een onderzoek is ingesteld.

Krantenberichten betreffende de brand van O.I.P. in de nacht van 5 op 6 februari 1934.
(Archief Dagblad Vooruit en De Gentenaar-De Landwacht)

In die periode overleed André CALLIER. Op 9 april 1938 bezweek hij in zijn buitenverblijf in De Haan, waar hij op ziekteverlof verbleef. Hij was 61 jaar geworden. André CALLIER was niet alleen industrieel een belangrijk figuur, maar ook in liberale kringen, zij het op de achtergrond. Zo was hij de voorzitter van de beheerraad van de krant *La Flandre Libérale*. Het is dan ook uit deze krant dat we vernemen dat de (vanzelfsprekend burgerlijke) begrafenisplechtigheid een mondaine gebeurtenis werd. Tijdens de rouwhulde in de herenwoning aan de Koning Albertlaan waren provinciegouverneur Louis FREDERICQ, burgemeester Alfred VANDERSTEGEN en talloze notabelen uit de politieke en economische middens aanwezig.

Het bedrijf ging verder op zijn élan, zodat in oktober 1938 een bouwaanvraag ingediend werd waarbij de vleugel van 1934 langs weerskanten doorgetrokken werd. Ten zuiden naar de Meerschstraat toe (G op de figuur), ten oosten tot aan METAGRA (H op de figuur). Door de doortrekking tot aan de straatzijde bekwam het O.I.P.-gebouw voor het eerst een straatgevel. De toegang die toen ontstond (in 1939 in gebruik) is de typische toegangspoort die sindsdien met O.I.P. geassocieerd wordt. Deze vleugel herbergde geen werkplaatsen, maar kantoren en directielokalen. Architectonisch werd er evenwel geen breuk met de bestaande vleugel veroorzaakt kwa gevelstructuur. Enkel de straatgevel zelf kreeg een andere bekleding waardoor juist het gelukkige effect ontstond dat - opnieuw - het industrieel karakter van het complex naar de straatzijde toe weggemoffeld werd.

Hevige Brand te Gent

Maandag morgen, rond 1 ure, brak brand uit in de fabriek van de « Société Belge d'Optique », gelegen Meerschstraat, 110, te Gent.

Het vuur dat naar verondersteld wordt ontstaan was in het werkhuis van fototoestellen, deelde zich weldra mede aan een deel der fabriek.

De pompiers, in weinige uren ter plaats, vielen dapper het vuur met verscheidene lanssen aan, langs den kant van de Meerschstraat, doch dit bleek

onvoldoende om de aanpalende gebouwen te vrijwaren. Men viel dan het vernielende element aan langs den kant van de Raketstraat.

Men heeft geheel den nacht geblusht en een post der pompiers bleef zelfs tot in den voormiddag, om de smeulende puinen te besproeien.

De machienafdeeling is gespaard gebleven.

De schade, die zeer belangrijk is, wordt op meer dan 500.000 fr. geschat.

Aan de vooravond van de tweede wereldoorlog was O.I.P. dan ook een bloeiend en modern bedrijf. De kapitaalstructuur was inmiddels wel ingrijpend gewijzigd. Er waren geen buitenlandse aandeelhouders meer, terwijl de familie CALLIER (nu vertegenwoordigd door Jacques) 40 % van het kapitaal bezat. Ofschoon dit beduidend meer was dan bij de start het Jacques CALLIER zich minder dan zijn vader in met de dagelijkse leiding van O.I.P. Hij concentreerde zich op METAGRA, waar de meerderheidsparticipatie in het kapitaal gehandhaafd bleef.

In mei 1940 werd het hele bedrijf, gelet op zijn uitgesproken militair belang, op bevel van de Belgische regering overgebracht naar Frankrijk, meer bepaald naar Roanne (tussen Lyon en Vichy). Aldaar functioneerde het ook na de franse capitulatie verder omdat het in de vrije zone gelegen was. Toen in 1942 de bezetting tot gans Frankrijk werd uitgebreid, werd het bedrijf opnieuw ontmanteld en keerde, met het personeel, terug naar Gent. Vanzelfsprekend kwam O.I.P. onder rechtstreeks Duits bestuur. Het herenhuis, dat door weduwe CALLIER verder bewoond was, was reeds in juni 1940 door de bezetter aangeslagen. METAGRA daarentegen kon gewoon verder functioneren en zou

zelfs onmiddellijk na de oorlog in 1945 de achterbouw uitbreiden (I op de figuur), met een tweede toevoeging in 1950.

O.I.P. kwam bedrijfstechisch gehavend uit de oorlog, maar kon zich snel heropwerken door massale militaire bestellingen. Deze opdrachten maakten ca. 75 % van de activiteiten, wat tot het einde zo zou blijven. In de zelfde periode bekwam de société Générale de meerderheid der aandelen, nadat zij een tijdlang via een dochteronderneming geparticipeerd had.

O.I.P. bloeide aldus opnieuw, zodat verdere uitbreiding noodzakelijk bleek. In 1952 werd een nieuwe vleugel naar de noordzijde van de Raketstraat gebouw (J op de figuur).

Op 4 december 1955 overleed Francine DE COCK, de weduwe van André CALLIER, die in het herenhuis op de Koning Albertlaan was blijven wonen. Haar kinderen verkochten in juni 1956 de woning, waardoor een scheiding tussen tuin en fabriek noodzakelijk werd. Tot dan liep het ene gewoon in het andere over. Een strook tuin werd, om praktische redenen, bij het bedrijfsterrein gevoegd en in 1957 werd de scheidingsmuur opgetrokken zodat de woning van André CALLIER van "zijn" fabriek gescheiden werd. Enkel de gelijke gevelbekleding van het oude atelier (A op de figuur) en de tuingevel van de woning (W op de figuur) wijzen nog op de zelfde ontstaansgeschiedenis.

Ook in 1957 werd een toegang in de Raketstraat geconstrueerd door het doortrekken van de vleugel van 1952 (K op de figuur). Deze beide vleugels werden in 1960-1961 met twee verdiepingen verhoogd. Deze toevoegingen van de hand van architect César DE RAEDT zijn typisch voor de jaren vijftig en zestig: banaal. Vooral de straatgevel in de Raketstraat (rechtover de Jakob Heremansstraat) is storend door zijn dominante bouwhoogte en het even immense als nietszeggende rolluik als poortafsluiting. Daardoor was het volledige bedrijfsterrein bebouwd. Verdere uitbreiding, nochtans noodzakelijk, ware niet mogelijk geweest indien METAGRA rond 1966 niet besloten had zich te vestigen in het nieuwe industriepark te Drongen. Het vroegere METAGRA-ge-

bouw werd door O.I.P. ingenomen, dat daardoor meteen over nieuwe ruimten beschikte.

METAGRA zal in Drongen volledig autonoom verder evolueren onder leiding van Jacques CALLIER en diens zoon Alexis CALLIER. Doordat Jacques CALLIER zich bovendien uit de kapitaalsstructuur van O.I.P. terugtrok was de laatste band tussen de familie CALLIER en O.I.P. verbroken. Jacques CALLIER overleed op 29 december 1977. Zijn enige zoon Alexis staat nu aan het hoofd van METAGRA.

Terug naar O.I.P. zelf. Op 19 januari 1971 werd een dochteronderneming opgericht, de n.v. *Compagnie belge des Lasers* of **C.B.L.** Het kapitaal werd voor 2/3 ingebracht door O.I.P., 1/3 door het Franse bedrijf **C.I.L.A.S.** Bedoeling was de laseractiviteiten in een afzonderlijke onderneming onder te brengen in samenwerking met een Franse groep. Hoewel de bedrijfszetel in het O.I.P.-gebouw gevestigd was werd meteen na de oprichting beslist het fundamenteel laseronderzoek in Frankrijk te centraliseren. Dit was een zware vergissing vermits daardoor O.I.P. haar eigen *know how* uitholde. Bovendien verkocht O.I.P. in 1972 - voor een prikke dan nog - haar researchresultaten omtrent optische vezels aan Philips. Daardoor was O.I.P. haar twee toekomstgerichte activiteiten (laser en optische vezel) kwijt. Deze beleidsfouten zouden in de zeventiger jaren het bedrijf in ernstige moeilijkheden brengen met o.m. massale afankingen ten gevolge (van 350 naar 130 werknemers).

In de vroege jaren tachtig ging het met het afgeslankte bedrijf weer beter, zodat er een jaarlijkse groei van 10 % bereikt werd. Met het oog op nieuwe legerbestellingen werd zwaar geïnvesteerd. Aan research alleen al werd meer dan 200 miljoen frank besteed, terwijl in Oudenaarde een volledig nieuw gebouw werd opgetrokken. Medio 1985 werd een gedeelte van de activiteiten naar daar overgebracht. Terzelfdertijd werd de kapitaalsstructuur gewijzigd doordat de Société Générale haar meerderheid afstond en nog slechts 20% van het kapitaal behield. De Franse groep S.A.I.T. bekwam 41 % en de Belgische wapenproducent F.N. 39 %.

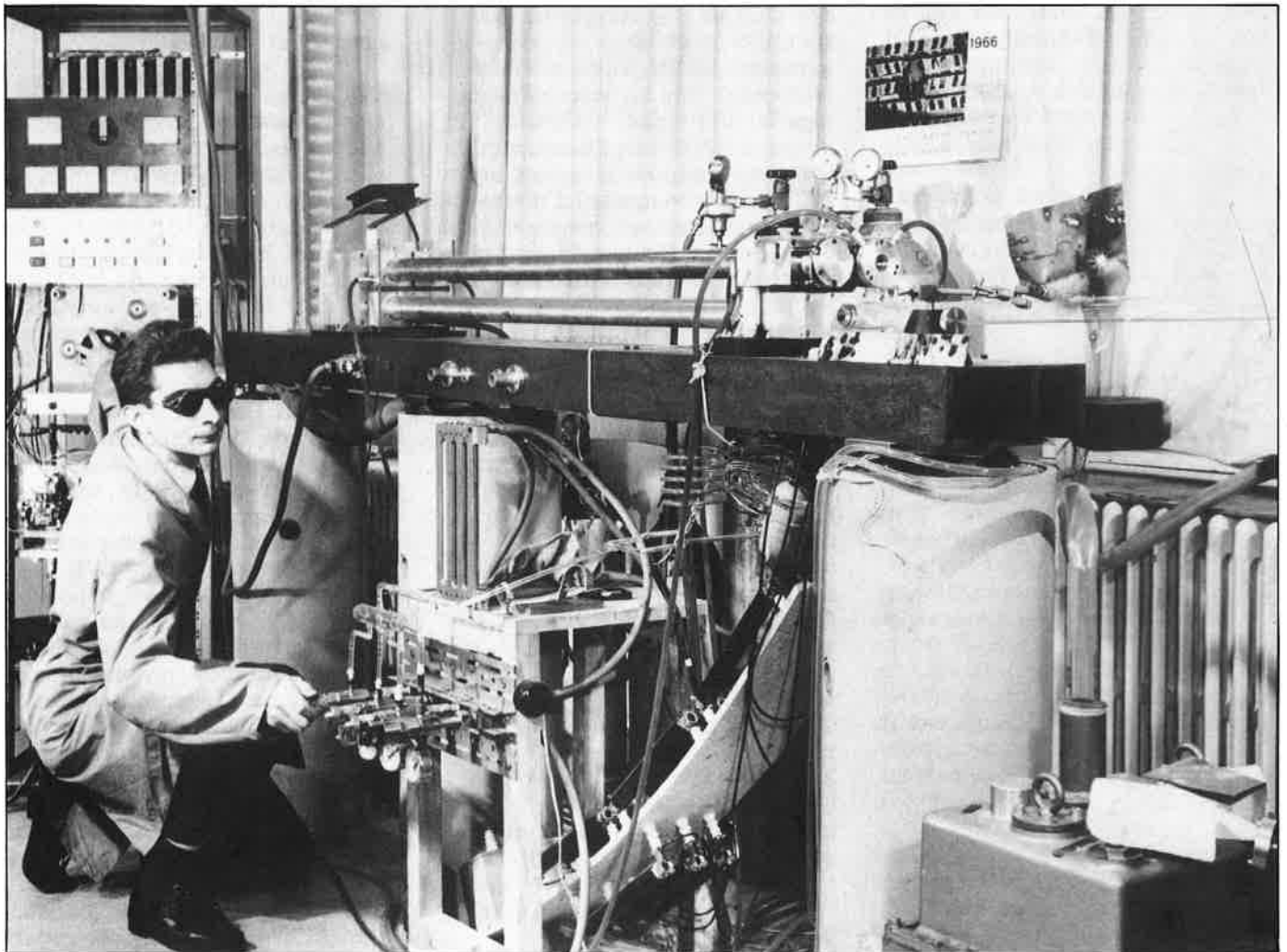
Door de perikelen met het staatsbudget werden de verwachte legerbestellingen slechts deels geplaatst, waardoor O.I.P. de gemaakte schulden niet kon delgen. Het faillissement werd onafwendbaar. In de zomer van 1987 werden door de kapitaalhouders nog heel wat kunstgrepen uitgehaald, maar toen ook dit mislukte werden O.I.P. en C.B.L. bij vonnis van 17 december 1987 failliet verklaard. In het begin van het jaar had men nog gepronkt op Flanders Technology en zich in koninklijke belangstelling kunnen verheugen...

Begin 1988 nam de Nederlandse groep ODELFT de O.I.P.-activiteit

ten over, richtte een nieuw bedrijf op (n.v. O.I.P.-Instrubel), maar vestigde zich uitsluitend in het gebouw te Oudenaarde (21).

Het oude complex te Gent bleef leegstaan en werd door de curator openbaar verkocht. In juni 1989 werd het door de huidige eigenaars aangekocht. Het betreft een groep van vier zakenlieden uit het Aalsterse die, na ingrijpende verbouwingen, het geheel thans als bedrijvencentrum aanbieden. Nog tijdens de verbouwingen werd de voormalige kantoorruimte (vleugel G) in gebruik genomen door de administratieve afdeling van de Toeristische Dienst van de Stad Gent (22).

In het bedrijf O.I.P. werd reeds vroeg geëxperimenteerd met lasertechnologie, zoals zichtbaar op deze foto uit 1966.
(verzameling auteur).

Voetnoten

(1) Gustave CALLIER was filosoof, hoogleraar R.U.G. vanaf 1860 en schepen van onderwijs vanaf 1857.

(2) François LAURENT (1810-1887) was een internationaal befaamd jurist, hoogleraar R.U.G. (1836-1882) en, alhoewel nooit schepen, zeer nauw betrokken bij het Gentse stadsonderwijs.

(3) Albert CALLIER (1846-1920) was jurist, hoogleraar R.U.G., rector in 1879 en schepen van de stad Gent (1888-1895).

(4) Hippolyte CALLIER (1848-1925) was advocaat, volksvertegenwoordiger en voorzitter van het Bestuur der Burgerlijke Godshuizen.

(5) Alexis CALLIER (1850-1925) was Procureur-Generaal te Gent (1907-1922) en voorzitter van de Koninklijke Land- en Tuinbouwmaatschappij, de organisator van de Floraliën (1906-1925).

(6) Lizzie CALLIER (1871-1950) huwde Harold MECHELYNCK, een nijveraar. Zij vestigde zich in het rond 1928 gebouwd herenhuis aan de Meersstraat 142 (huidig nummer), waarvan de tuin paalde aan die van de woning van André CALLIER. Tijdens de tweede wereldoorlog zou Francine De Cock aldaar haar intrek nemen.

(7) Het CALLIER-effect is het verschijnsel dat zwartingen in fotografische negatieven bij verlichting met gericht licht een hogere waarde vertonen dan met diffuus licht.

(8) Francine DE COCK was de dochter van dr. Adolphe DE COCK, broer van advocaat Henry DE COCK (stafhouder 1938-1940)

(9) Edith CALLIER (°1910) huwde de hoge ambtenaar Alphonse DE CUNCHY en vestigde zich eerst kort in Antwerpen en nadien te Brussel.

(10) Dit herenhuis is thans verbouwd tot de toonzaal van **Garage Gantois**. De eigenlijke garage (die tot ver in de Smidsestraat doorloopt) neemt de ruimte in van de vroegere tuin waarvan de uitgestrektheid mede verklaard wordt door de plantenserres die er waren (Alexis CALLIER - voorzitter van de Floraliën - woonde in bij zijn broer Albert).

(11) Het Bureau voor Weldadigheid stond wettelijk in voor de armenzorg. Het werd in 1925 samengevoegd met het Bestuur der Burgerlijke Godshuizen, dat in

stond voor de ziekenzorg, waardoor de Commissie voor Openbare Onderstand tot stand kwam, in 1977 vervangen door het huidige O.C.M.W..

(12) Van Georges VERENGHEN (1881-1957) is in de vakliteratuur omzeggens niets terug te vinden. Hij is van franse komaf, maar kwam op tienjarige leeftijd naar Gent. Hij was thuis in de liberale franssprekende kringen en o.m. beheerraadslid van de Simonnet-school in Sint-Martens-Latem.

Als bouwwerken zijn enkel gekend het winkelhuis aan de Tentoonstellingslaan 153 (1908), het burgerhuis aan de Kortrijksepoortstraat 240 (1912), samen met Albert VAN HUFFEL), de woning aan de Koningin Elisabethlaan 12 (1912) en het bedrijfsgebouw MANILLA aan de Rooigemlaan (1912 met een uitbreiding in 1924).

(13) Wel was het conciiergezins er reeds in februari 1914 ingetrokken.

(14) Behoorde tot de intimi van André CALLIER (15) Alexandre GALOPIN (1879-1944) was aanvankelijk ingenieur bij FN. Na de eerste wereldoorlog was hij wapendeskundige bij de Belgische regering. Hij kwam in 1922 aan de top van de Société Générale, waarvan hij in 1935 gouverneur werd. Tijdens de tweede wereldoorlog was hij één van de drie leden van de naar hem genoemde commissie GALOPIN, die in feite de Belgische economie tijdens de bezetting beheerde. Hij werd in die hoedanigheid door collaborateurs neergeschoten.

(16) Ernest SOLVAY (1838-1922) was chemicus (uitvinder van het Solvay-procédé), industrieel (stichter van - het thans internationale concern - Solvay & Cie) en politicus (senator 1893-1900).

(17) Deze conciërgerie werd eigenlijk ten behoeve van de woning CALLIER opgetrokken, maar wel palend aan het atelier dat door O.I.P. gebruikt werd. Pas in 1956 werd deze conciërgerie bij het O.I.P. complex gevoegd. De architect was André CLAESSENS (zie noot 20).

(18) Jacques CALLIER (1906-1977) huwde in december 1930 met Denise BODDAERT, afkomstig uit de typisch Gentse hogere burgerij. Haar familie bevatte hoofdzakelijk geneesheren.

(19) Het bedrijf LA METALLO-

GRAPHIE, pas in 1922 opgericht, werd ontbonden wegens te grote verliezen. Het was gevestigd aan de Rode Torenkaai 4. André CALLIER was een kleine aandeelhouder (16 van de 299 aandelen), maar werd wel als medevereffenaar aangeduid.

(20) André CLAESSENS (1904-1960) was een van de belangrijke interbellum architecten in Gent. Hij construeerde de woning aan de Koningin Astridlaan 185 (1928), Vaderlandstraat 10 (1931), Paul De Smet de Naeyerplein 21 (1932), Paul Fredericqstraat 84 (1932) en 76 (1933), Hendrik Van Brederodestraat 76 (1934, maar gesloopt in september 1986), de "roze woning" aan de Koning Albertlaan 97 (1936) en Holdaal 64 (1939). Hij verbouwde de winkelpui aan de Nederkouter 47, een kasteel te Zottegem en bouwde villas te Deurle, Drongen, Afsnee en Eeklo.

(21) De C.B.L.-activiteiten werden door het Westvlaamse LVD overgenomen, alwaar het geïncorporeerd werd. Er is sprake van dat in de loop van dit jaar deze activiteiten zouden overgebracht worden naar het researchpark van de R.U.G. te Zwijnaarde.

(22) Het betreft slechts een tijdelijke huisvesting ingevolge de ont-ruiming van het huizenblok aan de Belfortstraat. Over een tweetal jaar zou deze dienst zich definitief vestigen aan de Sint-Michielsshelling in het gebouw dat thans door het Ministerie van Openbare werken gebruikt wordt.

De uitbreidingen in het Interbellum: de vleugel G van O.I.P. in de Meersstraat (anno 1938) en de galerij F van METAGRA (anno 1937). (foto's auteur)

◀ In 1990 werd en aanvang gemaakt met het gedeeltelijk slopen van het O.I.P.-METAGRA-complex en het moderniseren van de resterende gebouwen (boven en onder, A en H voor en na de verbouwing). (foto's auteur)

Bronnen

1. Niet gepubliceerde bronnen

1.1. Schriftelijke bronnen

1.1.1 Provinciale Directie van het Kadaster te Gent.

Mutatieregisters stad Gent, 9de afdeling, sectie I, schetsen 1914 (nr. 14), 1919 (nr. 5), 1928 (nr. 64), 1929 (nr. 42), 1934 (nr. 61), 1936 (nr. 58), 1937 (nr. 59), 1939 (nr. 65), 1945 (nr. 14), 1950 (nr. 45), 1952 (nr. 48) en 1980 (nr. 52).

1.1.2. Stadsarchief Gent - reeks G.12 (bouwaanvragen).

1913 (B.25), 1919 (B.20), 1929 (A.1 & R.10), 1934 (M.6), 1936 (R.28), 1939 (M.1) en 1960 (R.5).

1.1.3. Stadsarchief Gent - Atlas Goetgebuer.

Lade 39 stuk 21.

1.1.4. Griffie van de Rechtbank van Koophandel te Gent.

Vennootschapsdossiers C.47, M.22 en O.27.

1.1.5. Diverse notariële akten.

1.1.6. bevolkingsregisters Stad Gent

1.2. Mondelingen bronnen

1.2.1 mevrouw Denise CALLIER-BODDAERT 1.2.2. mevrouw Edith DE CUNCHY-CALLIER

2. Gepubliceerde bronnen

2.1. Boeken

2.1.1. Chris Bogaert, Kathleen Lanclus en Mieke Verbeeck, "Bouwen door de Eeuwen heen - stad Gent deel 4nc", Snoeck-Ducaju, Gent, 1982, p. 263-264.

2.1.2. Yves De Smet en Norbert Poulain, "Van Kromme tot Rechte", Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 1979.

2.1.3. Marc Dubois, "Albert Van Huffel 1877-1935", stadsbestuur Gent, 1983, p. 55.

2.1.4. Jean Hebbelynck, Frédéric Coppieters en André Claessens, "Travaux d'Architecture", Publica, Antwerpen, 1936.

2.1.5. Doreen Gaublomme, "François Laurent", stadsbestuur Gent, 1987.

2.1.6. Marc Van Gysegem, "Focus op de Fotografie", Dienst Cultuur, Stad Gent (M.I.A.T.), 1987, p. 23-25.

2.2. Officiële publicaties

2.2.1. Bijlagen van het Belgisch Staatsblad - Handelsvennootschappen 28 september 1919, 8 april 1922, 29-30 april 1929, 23-24 december 1929, 31 januari 1940, 16 oktober 1946, 9-10 juni 1947, 9 juni 1949, 13 oktober 1951, 19-20 mei 1952, 17 december 1959, 4 november 1966, 21 mei 1970 en 30 januari 1971.

2.3. Tijdschriften

2.3.1. Trends 15 december 1976, "O.I.P. of het verpieteren van een spitsbedrijf" door Frans Croes.

2.3.2. Trends 5 juli 1985, "De naamplaten maken de man" door Werner Van de Walle.

2.3.3. Knack 24 december 1987, "De verloren veldslag" door Ron Hermans.

2.4. Dagbladen

2.4.1. De Gentenaar 6 februari 1934.

2.4.2. La Flandre Libérale 10 april 1938, 11-12 april 1938, 13 april 1938 en 5-6 december 1955.

2.4.3. Het Laatste Nieuws 3 januari 1978.

2.4.4. De Financieel Economische Tijd 18 december 1987, 9 januari 1988, 15 januari 1988 en 11 februari 1989.